

PETER GLAS (WATERSCHAPPEN)
HOE HOUDEN WE
DRAAGVLAK VOOR
GOED WATERBELEID?

Tekst Peter Boorsma | Fotografie Gabby Louwhoff

Het voorjaarscongres van Koninklijk Nederlands Waternetwerk gaat erover: is het Nederlandse model van het waterbeheer toekomstbestendig? Daarom in deze derde aflevering met hoofdrolspelers in de watersector: Peter Glas, voorzitter van de Unie van Waterschappen. Gespreksonderwerp: een rapport dat de OESO, een internationale organisatie voor economisch onderzoek, medio maart publiceerde. "Sommige rapporten belanden snel in de la, dit blijft op tafel liggen."

.....

WELKE CONCLUSIE TREKT U UIT HET OESO-RAPPORT? IS HET WATERBEHEER IN NEDERLAND TOEKOMSTBESTENDIG?

Peter Glas: "De Engelse ondertitel van het rapport is een vraag, die luidt: *fit for the future?* (zie kader 'Een excellente track record', red.). Wat mij betreft kunnen we dat vraagteken omzetten in een uitroepteken. Het rapport gaf mij vooral een gevoel van herkenning. De OESO heeft mensen van naam en faam gestuurd die echt de moeite hebben genomen de situatie te doorgronden. Op basis van gesprekken met tal van sleutelfiguren hebben ze een beschrijving van de Nederlandse watersector gemaakt, die eigenlijk voor 100 procent correct is. Het Nederlandse waterbeheer heeft volgens de onderzoekers een 'excellente *track record*' en is van hoge kwaliteit. Ze hebben ook gekeken naar de structuur, maar komen niet met aanbevelingen om die te veranderen. Blijkbaar zien ze de structuur niet als belemmering voor een toekomstbestendig waterbeheer."

"Dat wil niet zeggen dat er niets hoeft te veranderen. Zo is er de *awareness gap*, een gebrek aan bewustzijn bij het publiek, van de overstromingsrisico's. Deze winter waren er overstromingen in Engeland en Frankrijk, maar in het waterrijke Nederland ging zo'n warme winter bijna ongemerkt aan de burger voorbij. We zitten hier goed achter de dijken en als ik de kraan opendraai komt er goed drinkwater uit. Maar er is zoveel vertrouwen dat de gemiddelde burger denkt dat het vanzelf gaat. De OESO merkt terecht op dat dit een belemmering kan vormen voor de continuïteit. Want als het economisch dal nog dieper was geworden, was men misschien toch aan de budgetten van afvalwaterzuivering, waterbeheer en -onderhoud gaan knabbelen."

.....

WAT MOET ER GEBEUREN OM DAT TE VOORKOMEN?

> "Het ministerie van Infrastructuur en Milieu heeft met onder andere de waterschappen een communicatiecampagne opgezet om via Twitter, Facebook, websites en andere middelen het bewustzijn te vergroten. Zelf vind ik onderwijs heel belangrijk. We moeten de jeugd vertellen over water, waterbeheer en watertechniek, ook al omdat we in onze sector mensen tekort gaan komen."

.....

VOLGENS DE OESO KOMT DE NEDERLANDSE WATERSECTOR VAAK MET EEN TECHNISCHE AANPAK TERWIJL DE EUROPESE WET- EN REGELGEVING VEEL MEER NADRUK LEGT OP WATERKWALITEIT EN ECOSYSTEMEN...

> "Dat klopt wel: we hebben in *manmade* Nederland nu eenmaal weinig natuurlijke ecosystemen. De OESO stelt ook dat bij watervraagstukken de techniek zelden het grootste probleem is. Vaak is het een probleem van geld, organisatie, informatie en samenspel, zeg maar 'water governance'. In een complexe samenleving bestaan geen eenvoudige oplossingen. Het antwoord op een ogenschijnlijk simpele vraag als 'hoe houden we onze voeten droog?' is ingewikkelder dan alleen maar baggeren, dijken bouwen of water vasthouden. Waterbeheer grijpt in op ruimtelijke ordening en op politieke besluitvorming."

"Interessant is nu dat de OESO zegt dat onze *watertoets* eigenlijk verzwaaard moet worden door deze bindend te maken. Ik ben het daar zeer mee eens. Niet als toets achteraf op plannen van anderen, maar juist als proces van afstemming vooraf. En zeker niet omdat we >

als waterschappen de ruimtelijke ordening zouden willen overnemen, maar om de focus op water te versterken en verbindingen te leggen met het beleid op het gebied van ruimtelijke ordening, met milieubeleid, met het landbouwbeleid, met het energiebeleid...”

.....

IN KRIMPREGIO'S
ZOU HET FINANCIËLE
DRAAGVLAK TE SMAL
KUNNEN WORDEN,
STELLEN DE
ONDERZOEKERS. HOE
IS DAT OP TE LOSSEN?

>“De financiële structuur is volgens de OESO op orde. Maar als de ontvolking in krimpregio's stevig doorzet, kan er op een gegeven moment onvoldoende financiële draagkracht zijn om maatregelen te treffen om aan de veiligheidsnormen te voldoen of om het water te zuiveren. In het Deltaprogramma zijn we wel aan het kijken naar nieuwe vormen van normering die enerzijds uitgaat van het recht op veiligheid van iedere burger, waar hij ook woont, en anderzijds rekening houdt met het probleem van de draagkracht in krimpregio's. Dus in dat opzicht anticiperen we al op wat de OESO aangeeft in haar rapport.”

.....

ZOUDEN
WATERSCHAPPEN
IN DE RANDSTAD
MOETEN
MEEBETALEN AAN
OPLOSSINGEN IN
KRIMPGEBIEDEN?

>“Het probleem van investeringen die de draagkracht van het lokale waterschap te boven gaan is in de afgelopen decennia steeds opgelost door te fuseren. Maar is dat ook in de toekomst altijd de oplossing? Het alternatief is een nationale belasting die voor regionale opgaven wordt ingezet. Maar dat is zeer ongewenst. Een nationale belasting brengt onherroepelijk het risico mee dat de prioriteit voor het waterbeheer en de waterveiligheid het onderspit delft door economische tegenwind of korte termijn politiek. In menig buitenland is dit het geval. Voor nu is ons stelsel echter robuust genoeg. Als dat ooit verandert, moeten we er opnieuw naar kijken.”

.....

DE OESO ZEGT:
GEBRUIKERS
BETALEN NIET VOOR
ONTTREKKING
VAN GRONDWATER
EN BIJ DIFFUSE
VERONTREINIGINGEN
BETALEN VERVUILERS
NIET. HET VOORSTEL
IS HIERVOOR
ECONOMISCHE
PRIKKELS TE
INTRODUCEREN.
GOED IDEE?

>“Wij zien een steeds complexere microverontreiniging van het oppervlaktewater en het grondwater. Overigens niet alleen door vervuiling uit de landbouw zoals bestrijdingsmiddelen, maar ook door bijvoorbeeld medicijnresten. In onze ogen moeten we zoveel mogelijk terug naar de bron om het probleem daar met heffingen op te lossen. Dus misschien moet de farmaceutische industrie wel betalen voor de vervuiling die geneesmiddelen veroorzaken.”

.....

EEN UITSTEKENDE KENNISINFRASTRUCTUUR

De onderzoekers van de OESO hebben ook gekeken naar de kennisinfrastructuur van de Nederlandse watersector en constateren dat er een waaier is aan instellingen die (educatieve) programma's aanbieden. Helpdesk Water, Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer (Stowa), Stichting Wateropleidingen en het Koninklijk Nederlands Waternetwerk (KNW) worden met name genoemd. De onderzoekers roemen de KNW – *a network of more than 4000 members pooling and sharing knowledge and experience on water management* – vooral vanwege de bijdrage aan de kennisoverdracht van kennisinstellingen naar waterprofessionals.

.....

.....

WAT GAAT U DOEN
MET DE UITKOMSTEN
VAN HET RAPPORT?

>“Uiteraard wachten we eerst netjes de brief van de minister aan de Tweede Kamer af. Maar dit rapport is geen actielijstje van zaken die binnen een half jaar snel geregeld moeten worden. Dit is een agenda die dient als leidraad bij de veranderingen die we de komende tien jaar in de sector moeten doorvoeren.”

“Een onvoorzien effect is dat een rapport met zo'n hoog kwaliteitsniveau als dit de Nederlandse watersector weer eens op de kaart zet; het is een mooi visitekaartje. We kunnen er mondiaal goed mee voor de dag komen.” |

‘Dit rapport is een visitekaartje; we kunnen er wereldwijd mee voor de dag komen’

EEN 'EXCELLENTE TRACK RECORD'

Op verzoek van het ministerie van Infrastructuur en Milieu en van de Unie van Waterschappen heeft de OESO (Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling) de Nederlandse watersector onder de loep genomen. Een team van de internationale organisatie verrichtte “robuust analytisch werk” en sprak met ruim honderd Nederlandse stakeholders. Dit resulteerde in het rapport *Watergovernance in the Netherlands: Fit for the future?*, dat op 17 maart is gepresenteerd. De OESO is vol bewondering over het feit dat het de Nederlanders lukt de voeten droog te houden in een land dat voor 55 procent onder zeeniveau ligt of bloot staat aan overstromingsgevaar. Er is een natuurlijke infrastructuur opgebouwd door een systeem van waterbeheer dat functionele democratieën – de waterschappen – combineert met centrale, provinciale en lokale overheden, gericht op het zoeken naar consensus. Kortom: een ‘excellente track record’.

Maar *excellence* mag niet leiden tot zelfgenoegzaamheid, zo waarschuwen de onderzoekers die komen met een agenda voor verdere verbetering van de watersector:

- Vergroot het bewustzijn van het publiek ten aanzien van overstromingsrisico's
- Zorg voor onafhankelijke verantwoordingsmechanismen voor meer transparante informatie en monitoring van de *performance* op afstand van de waterinstellingen.

- Ontwikkel economische prikkels voor partijen die grondwater onttrekken en partijen die water vervuilen. Laat projectontwikkelaars die bouwen in gebieden met overstromingsrisico betalen voor de extra beheerkosten.

- Zorg voor betere afstemming in de waterketen rond watervoorziening en afvalwater. Gemeenten moet hun taken op het gebied van opvang van afvalwater effectief combineren met stadsplanning. Waterschappen kunnen operators blijven van de afvalwaterzuiveringsinstallaties, op voorwaarde dat ze daar een ander beheervorm voor opzetten. Een organisatie die is ingericht om overstromingen te voorkomen is niet per se ook geschikt voor het beheer van waterzuivering.

- De uitwerking van een Omgevingswet is een goede gelegenheid om de wateragenda in een breder perspectief te zetten en de samenhang tussen water, landgebruik en ruimtelijke ordening te versterken.

Het OESO -rapport staat centraal tijdens het voorjaarscongres van KNW op 10 april in Soesterberg. Ook Peter Glas zal daar samen met Renée Bergkamp (Vewin), Roy Tummers (VEMW), Carla Alma (Water Natuurlijk / DB Waterschap Noorderzijlvest) en Ina Adema (burgemeester Veghel, VNG) reageren op het rapport. Het congresprogramma is te vinden op de website.

www.waternetwerk.nl

Mr drs Peter Glas (58) studeerde wis- en natuurwetenschappen, met hoofdvak biologie en Nederlands recht in Leiden. Vanaf 1983 tot 2003 was hij werkzaam bij het Waterloopkundig Laboratorium (WLI Delft Hydraulics) met een korte onderbreking rond 1990, toen hij bij het ministerie van VROM werkte. In 2003 werd hij watergraaf bij Waterschap De Dommel. Sinds 2010 is hij ook voorzitter van de Unie van Waterschappen.